

ARVUSTUS | „Ärgu sinus uinugu Ukraina!“ Lendlevad rahvalaulud ja sügavad sõnumid Tallinna Linnateatri laval (31)

Lavakunstikooli „Ukraina avastamine“ pakub võimalust seista silmitsi teise inimesega ja kuulata ära tema jutustatavad lood.

Gertrud Soone

Tudengite nooruslik energia annab juba loomupäraselt lendlevale Ukraina rahvatantsule juurde värskust ja särtsu.

FOTO: SIIM VAHUR

Kuula artiklit 6 min

Lisa

 TELLIJALE AVATUD

Sinaval taustal kaunistavad suure saali lava lopsakad kollased lillepõllud. Minimaalne lavakujundus on samal ajal nii lakooniline kui

ka efektne, suutes selgelt oma märgilisuse vaatajani tuua. Etenduse juhatab sisse varjude mäng, mis justkui rajab teed sügavamaks mõtiskluseks, pakkudes võimalust tutvuda Ukraina rikkaliku kultuurilise ja ajaloolise pärandiga.

Mõjus lavakõnelisuse ja staatilisuse sümbioos

Lavastus on alguse saanud tudengite lavakõneeksamist ning seega on lavastuses säilinud teatav lavakõnelisuse ja kohatise staatilisuse sümbioos. Tunnen, et siinkohal on see vajalik. Lavastuse kese püsib terve etenduse vältel paigal ning see struktureeritud dünaamika hoiab ka publiku tähelepanu fikseerituna. Kohati võib eeldada, et pikaajaline lavakõne jälgimine tundub vaatajale igav või väsitav, kuid tegelikult pakub lavastus võimaluse minna kaasa etendajate mõningase hüpnootilisusega ja astuda vastamisi inimesega kui näitekunsti algseima elemendiga. „Ukraina avastamine“ pakub vaatajale võimalust seista silmitsi teise inimesega ja kuulata ära tema jutustatavad lood.

Vaataja lahkub saalist rikkamana. Niivõrd raske, kuid olulise sõnumi jaoks ei olegi rohkemat vaja: mõjusus jõuab kohale ilma meeletult suure speaktaaklita.

FOTO: SIIM VAHUR

Oma ootustele ei leia lavastusest vastet need, kes tulevad teatrisse suurte eeldustega näha kaasahaaravat visuaali või põnevat ruumikasutust. Küll aga lahkub vaataja saalist rikkamana. Niivõrd

raske, kuid olulise sõnumi jaoks ei olegi rohkemat vaja: mõjusad jõuab kohale ilma meeletult suure spekaaklita. Eriti mõjusad on grotesksemad näljahädasid ja sõjaõudusi käsitlevad lood, mis oma staatilise esitusvormiga toovad esile sügavama emotsionaalse resonantsi, tekitades lausa judinaid.

Eriti mõjusad on grotesksemad lood näljahädadest ja sõjaõudustest, need tekitavad lausa judinaid.

Lendlevad rahvalaulud ja sügavad sõnumid

Lavakooli 31. lennu diplomilavastuste puhul tavaks kujunema hakkav muusikaline traditsioon on tugevalt esindatud ka „Ukraina avastamises“. Eelmistest töödest – „Tiit Pagu“ (Kross/Prints), „Agnes, kroonikud ja psühhokroonikud“ (Karusoo) ning „Päva lõpuks, kiigu“ (Keerd) – on silma jäänud tudengite selge vokaalne ja kehaline osavus. „Ukraina avastamises“ näeb publik seda taas.

Etenduse käigus avaneb peale tekstiliste fragmentide ka värviline ukrainapärase rahvalaulude ja -tantsude spekter. Tudengite nooruslik energia annab juba loomupäraselt lendlevale ukraina rahvatantsule juurde värskust ja särtsu. Muusikalised kõrvalepõiked mõjuvad kontrastina tekstimassiividele, andes infokülla kõrvale ka autentse kujutluspildi.

Lavastus uurib kirjandust, religiooni ja teatrit kui võtmevaldkondi, paljastades mitme kunstniku ukraina päritolu. Foto: Herman Pihlak (vasakult) Edgar Vunš ja Markus Andreas Auling
FOTO: SIIM VAHUR

Lõpulugu „Щедрик“ ühisesituses ja mitmel häälel ei tõuse esile mitte üksnes musikaalse jõulisusega, mida see endas kannab, vaid ka sügavama tähendusega. Viimaste aastate jooksul on see ukraina rahvaviis kujunenud Vene-Ukraina sõja valguses hümniks või tunnusmeloodiaks, märkides ukrainlaste kui rahvuse surematut lootust ja heroilisust. Seetõttu sobib see helge esitus suurepäraselt etenduse lõpunoodiks, toimides siiski ka mõtlemapaneva häirekellana.

Lavastus ei keskendu niivõrd sõjale, kuivõrd ajaloolisele perspektiivile.

Igavene Ukraina

Sõda on õnnetus, mis ei põhjusta ainult inimkaotusi ja kannatusi, vaid süvendab ka tugevat psühholoogilist ja emotsionaalset haava. Lavastus ei keskendu aga niivõrd sõjale, kuivõrd ajaloolisele perspektiivile – Ukraina ajaloos toimunud sündmused peegelduvad riigi praeguses seisus ja selgitavad poliitilisi võimuvõitlusi.

Kui territoriaalselt Ukrainat kimbutanuid võib loetlema jäädagi, siis rahvuslikku identiteeti on alati otsitud kunsti kaudu. Lavastus uurib muuseas kirjandust, religiooni ja teatrit kui võtmevaldkondi, paljastades mitme kunstniku või kunstiliikumise ukraina päritolu. Kuidas jagada Gogolit või miks ei leia ühestki ajalooramatust menukat lavastajat Les Kurbast? Vene avangardil on hoopis ukraina nägu!

Just noored teatrihuvilised võiksid olla sihtrühm sellel ajaloolis-rahvuskultuurilisel rännakul. Fotol Kristina Preimann

FOTO: SIIM VAHUR

Kes olen selle kõige kõrval mina, et privilegeeritult teatrikohvikus istudes kooki ja apelsinimahla nautida?

Paratamatult tekib etendust jälgides paralleel Eesti ajalooga. Kui kaua võib üks rahvas võõrvõimu ebaõigluse ja survestamise all kannatada? Millal jõuab õiglus allasurutud rahvusteni? Millal valitseb lõpuks headus? Juba 1915. aastal teati tõdeda: „Kui meil õnnestub muuta Ukraina iseseisvaks riigiks ja seda elus hoida, anname ühtlasi surmahoobi Venemaale.“ (Johannes Remy, „Ukraina ajalugu“)

Vaheaeg kahe vaatuse vahel on justkui aeg eneserefleksiooniks – kes olen selle kõige kõrval mina, et privilegeeritult teatrikohvikus istudes kooki ja apelsinimahla nautida?

Me peame mäletama!

On tore tähelda, et lavakõneeksamiks on valitud aktuaalne teema, mis on hiljem otsustatud ka lavalaudadele suurema publiku ette tuua. Selle abil taastatakse Ukraina sõjalise olukorra teemal mõnevõrra nihkuma hakanud fookuspunkt ning suurendatakse taas publiku teadlikkust. Eelkõige loodan, et tudengid suudavad kõita

noori teatrihuvilisi, sest just nemad võiksid olla sihtrühm sellel ajaloolis-rahvuskultuurilisel rännakul. Lavastuse veebilehel nendib Tallinna Linnateatri peanäitejuht Uku Uusberg, et kuna praeguse sõja tõttu „on lühis elu loogikas nii suur, on enda harimine lihtsalt õige samm“ – just ühest teatriskäigust võikski saada selle eneseharimise tee alguspunkt.

Me ei tohi unustada. Nagu kõlab lavastuse alguses esitatavas rahvuslikus hällilaulus: „Ärgu sinus uinugu Ukraina“ – me peame mäletama. Mäletamine on imperatiiv toetamaks rahvust, kes tungivalt soovib tulevikus kujundada oma ajalugu ise.

Paratamatult tekib etendust jälgides paralleel Eesti ajalooga. Kui kaua võib üks rahvas võõrvõimu ebaõigluse ja survestamise all kannatada? Millal valitseb lõpuks headus?

FOTO: SIIM VAHUR

LAVASTUS

„Ukraina avastamine“

EMTA lavakunstikooli, Tallinna Linnateatri ja teatri
Ekspeditsioon ühistöö

Juhendaja Anu Lamp (lavastus valmis esialgu kursuse
lavakõneeksamiks)

Liikumisjuht Eve Mutso, muusikajuht Riina Roose ja valguskunstnik Emil Kallas

Laval on lavakunstikooli 31. lennu tudengid Markus Andreas Auling, Karl Birnbaum, Richard Ester, Hanna Jaanovits, Laurits Muru, Hele Palumaa, Herman Pihlak, Kristina Preimann, Kristin Prits, Emili Rohumaa, Alice Siil, Juhan Soon, Astra Irene Susi, Rasmus Vendel ja Edgar Vunš või Leonardo Celegato (Eesti rahvusballett).

Salme kultuurikeskuse suurel laval veel kolm korda: 27.2, 28.2 ja 29.2 kl 19.00.

FOTO: SIIM VAHUR

Kommenteeri

Loe kommentaare (31)

SOOVITAME SULLE

**„Üks selline laev võrdub ühe raudtee-ešeloniga.“
Ekspert selgitab, miks peab Ukraina jahti suurtele
Vene dessantlaevadele**